

*МАТЕМАТИКА И МАТЕМАТИЧЕСКО ОБРАЗОВАНИЕ, 2004
MATHEMATICS AND EDUCATION IN MATHEMATICS, 2004
Proceedings of the Thirty Third Spring Conference of
the Union of Bulgarian Mathematicians
Borovets, April 1–4, 2004*

**100 ГОДИНИ ОТ РОЖДЕНИЕТО НА
ЧЛ.-КОР. ПРОФ. ДМН ГЕОРГИ БРАДИСТИЛОВ
(1904–1977)**

Петър Попиванов

На 12.10.2004 г. се навършват 100 години от рождението на изтъкнатия български математик-специалист по диференциални уравнения, дългогодишен професор по висша математика и ректор на Държавната политехника и на МЕИ (сега Технически университет) чл. кор. Г. Д. Брадистилов. Възпитаник на Физикоматематическия факултет на СУ „Св. Климент Охридски“ (1923–27), специализирал в Сорбоната, Париж (1931–32) и в Мюнхенския университет (1937–38), той е доктор на Мюнхенския университет (1938) и доктор на математическите науки в София (1958). Професор Брадистилов извървя дългия път от редовен асистент и частен доцент в СУ „Св. Климент Охридски“, през професор и ръководител на катедрата по висша математика в Държавната политехника (от 1945 г.) до член-кореспондент на БАН (1967) – първият член-кореспондент на БАН по диференциални уравнения в историята на Академията.

Без да прибягвам до допълнителни наукометрични данни, ще кажа само, че неговите заслуги за поставянето на висшето образование по математика и най-вече по приложна математика на здрави основи са неопценими. Неговите многобройни учебници и ръководства по висша математика възпитаха няколко поколения български инженери в духа на прагматична строгост, сериозна логическа мотивировка и разнообразни инженерно-физични приложения. Проф. Брадистилов е основоположник на национална научна школа в областта на нелинейните трептения и на някои приложни клонове на математиката. Той работи в няколко области на анализа (самостоятелно и със своите ученици), които биха могли условно да се разделят на следните групи: 1. Изследвания за системи от обикновени нелинейни уравнения с малък параметър – това всъщност е една знаменита област на уравненията, създадена и вдъхновена до голяма степен от гения на Поанкаре; 2. Периодични и асимптотични решения на автономни системи от обикновени диференциални уравнения, описващи движенията на последователно свързани физични махала; 3. Изследвания за нелинейните осцилации на автогенератори и генератори; 4. Работи из областта на електростатичния потенциал.

Бих искал да се спра малко по-подробно на дейността му в Математическия институт на БАН и в СМБ. След избирането му за член-кореспондент на БАН проф. Брадистилов оглави новосъздадената Секция по диференциални уравнения към ИМ-БАН (до 1972 г.). Специализирал в Мюнхен при крупните немски учени

Перон и Каратеодори, автор на над 80 научноизследователски работи, ерудиран, толерантен, той изигра определена роля в консолидирането на това звено. Една от големите заслуги на проф. Брадистилов беше създаването и дългогодишното ръководство от негова страна на сериозни научни форуми у нас (семинари и колквиуми). Ще спомена само семинара по диференциални уравнения в ЦПМ към МЕИ-София и Националния колоквиум по математика към СМБ. Като главен редактор на списание „Теоретична и приложна механика“, като член на Съвета на Балканския математически съюз и СУБ, той има големи заслуги към организационната дейност на българската наука.

Ще си позволя накратко да споделя непосредствени впечатления от работата на проф. Брадистилов. Те се отнасят до грижливото ръководене на съответните научни форуми, до налагането в тях на европейски научни критерии и стил. Погоре писах „толерантен“, но сега ще уточня: той беше безкомпромисен с проявите на невъзпитание, евтина фамилиарност и озлобление. С много вкус, прецизност и ентузиазъм той подготви подробен доклад за дейността и постиженията на българските математици-специалисти по обикновени и частни диференциални уравнения, който изнесе на КДУ и приложения, състояла се в Русе в края на юни 1975 г. Беше редовен участник до края на 1975 г. на годишните отчетни научни сесии на тогавашния ЕЦММ. В началото на 70-те години можехме да го видим през лятото в Международния дом на учените „Фредерик Жолио-Кюри“ в курорта „Свети Константин“ до Варна, където в компанията на акад. К. Братанов, акад. Л. Илиев, акад. Х. Даскалов, акад. Р. Цанев, известния художник В. Стоилов създаваха една неописуема атмосфера на развлекателност, остроумие и духовен академизъм. Във фойейето на Дома имаше картини, нарисувани от съпругата на проф. Брадистилов – даровита наша художничка.

Ще завърша с един неизличим спомен в съзнанието ми. При постъпването ми на работа в ИМ-БАН през 1969 г. проф. Брадистилов ми препоръча да се запозная с работи на Перон, Кодингтон и Левинсон и на Гурса и Дарбу. Със свойствената за младостта дързост аз се отнесох скептично към този съвет. Сега, 35 години по-късно, и след като се запознах с петтомната монография на Форсайт по диференциални уравнения от началото на XX век, мога да оценя далновидността на неговия съвет. Макар и пространно, многословно, а на места и технически доста несъвършено (без външни диференциални форми и групи на Ли), класиците умело ни поднасят идеите и съдържателни примери към тях.

Вече 27 години изтекоха от смъртта на проф. Брадистилов. Смятам обаче, че той не е умрял за българската математика, приложна математика и образование. Неговото присъствие в нашия научен живот продължава. Той се откроява с житейското си дело и с внушаващия уважение пример на един достоен българин.